

A Magyar Nemzeti Bank 3/2015. (02.25.) számú ajánlása a hitelintézetek és befektetési vállalkozások által kötelezően elkészítendő helyreállítási tervről

1. AZ AJÁNLÁS CÉLJA ÉS HATÁLYA

A pénzügyi válság rámutatott a válságkezelési mechanizmusok nem kellően hatékony voltára és hiányosságaira. Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján uniós szinten is megfogalmazódott az a cél, hogy a hitelintézetek, befektetési vállalkozások válsághelyzet esetén képesek legyenek állami beavatkozás nélkül kezelni a kialakult helyzetet. A korábbi bankmentő intézkedésekkel ellentétben az új szabályozási rendszer kifejezetten arra törekszik, hogy a válságban lévő intézmények helyzetét ne állami pénzügyi támogatással, adófizetői hozzájárulással oldják meg, hanem az intézmény vagy csoport még időben tudja kezelni a kialakulóban lévő vagy már bekövetkezett válsághelyzetet. Ennek érdekében elengedhetetlen, hogy az intézmények a pénzügyi helyzetükben bekövetkezett jelentős romlás esetén annak helyreállítása céljából meghozandó intézkedéseket tartalmazó helyreállítási tervet készítsenek, és azt rendszeresen aktualizálják.

A helyreállítási terv készítésének kötelezettségét uniós irányelv szintjén a CRD IV¹ 74. cikke, illetve a BRRD² 5. cikke írja elő a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozóan. Az irányelvekben megfogalmazottakon túl az intézmények, illetve a felügyeleti hatóságok számára egyrészt Európai Bankhatóság (a továbbiakban: EBA) iránymutatások, másrészt szabályozástechnikai standardok (RTS), végrehajtási technikai standardok (ITS) kerülnek folyamatosan kiadásra. Az EBA által véglegesnek tekintett, de az Európai Bizottság által még nem kiadott, rendelkezésre álló standardtervezetek³, illetve a kiadás előtt álló EBA iránymutatás⁴ beépítésre kerültek jelen ajánlásba. Amennyiben a standard tervezetek kiadásuk után közvetlenül hatályossá válnak, az MNB jelen ajánlást felülvizsgálja. A Hpt.⁵ 114. §-a, illetve a Bszt.⁶ 102. §-a felsorolja, hogy – az arányosság elvének figyelembe vételével – mely információknak kell kötelezően szerepelniük a helyreállítási tervben. Jelen ajánlás a teljes helyreállítási terv felépítéséhez, az egyes pontok tartalmának értelmezéséhez, kialakításához kíván segítséget nyújtani.

A helyreállítási terveknek kellően részletesnek kell lenniük, és különféle súlyosságú helyzetekre kidolgozott forgatókönyvek esetén alkalmazandó, reális feltételezéseken kell alapulniuk. További elvárás, hogy a helyreállítási terv átfogó legyen, a benne foglalt intézkedések rövid időn belül helyre tudják állítani az intézmény életképességét, akár súlyos pénzügyi stresszhelyzetben is. A helyreállítási terv készítésére vonatkozó követelmények esetében is érvényesül az arányosság elve, az intézmény vagy csoport rendszerszintű jelentőségének, méretének, pénzügyi szektoron belüli összefonódottságának megfelelően kell alkalmazni.

A helyreállítási terveket az intézmény vezető testületének jóváhagyása után be kell nyújtani az illetékes felügyeletnek, és legalább évente, de indokolt esetben (szervezeti átalakítás, új üzletág felvétele, stb.) azonnal aktualizálni kell, és ismét be kell nyújtani jóváhagyásra. A felügyeleti jogkörében eljáró Magyar Nemzeti Banknak (a továbbiakban: MNB) 6 hónap áll a rendelkezésére a helyreállítási terv elfogadására, és amennyiben nem ítéli megfelelőnek a tervet, akkor módosítást, kiegészítést kérhet.

¹ a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: CRDIV)

² a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanalását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanács irányelv (a továbbiakban: BRRD)

³ EBA FINAL Draft Regulatory Technical Standards on the content of resolution plans and the assessment of resolvability; EBA FINAL Draft Regulatory Technical Standards on the assessment of recovery plans under Article 6(8) of Directive 2014/59/EU (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD)

⁴ EBA Draft Guidelines on the minimum list of qualitative and quantitative recovery plan indicators

⁵ a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.)

⁶ a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.)

Jelen ajánlás az elvárások és javaslatok megfogalmazásakor a jogszabályi rendelkezésekre (a fogalmak meghatározásán túl) nem kíván visszautalni, azokat ismertnek tekinti. A jogszabályoknak való megfelelést tehát az MNB alapvetőnek tekinti, és vizsgálatai során ellenőrzi.

Az ajánlásban foglaltak címzettjei mindazon pénzügyi intézmények és befektetési vállalkozások (a továbbiakban együtt: intézmény), pénzügyi csoportok, amelyekre a helyreállítási terv készítési kötelezettség a Hpt, illetve a Bszt. alapján vonatkozik. Az intézményeknek az ajánlásban foglaltakat az általuk végzett tevékenység és annak kockázatai sajátosságainak figyelembe vételével, tevékenységük természetével, nagyságával és összetettségével összhangban kell alkalmazniuk.

2. ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

Az alábbi értelmező rendelkezések részben jogszabályi meghatározások, részben pedig az intézmények és az MNB gyakorlatában előforduló fogalmak magyarázatát jelentik.

Jelen ajánlás alkalmazásában:

- a) *helyreállítási terv*: a Hpt. 6. § (1) bekezdés 39. pontja, illetve a Bszt. 4. § (2) bekezdés 94. pontja szerinti, olyan terv, amely magában foglalja a likviditást vagy a fizetőképességet (szolvenciát) súlyosan veszélyeztető állapot esetén – rendkívüli állami pénzügyi támogatás igénybevétele nélkül – az intézmény által végrehajtandó olyan lépéseket, amelyek biztosítják az intézmény pénzügyi helyzetének stabilizálódását.
- b) *csoportszintű helyreállítási terv*: a Hpt. 114. § (8)-(10) bekezdésének, illetve a Bszt. 102. § (8)-(10) bekezdésének megfelelően elkészített helyreállítási terv, amelyet az összevont alapú felügyelet alá tartozó intézmény készít és amely kiterjed mindazon vállalkozásokra, amelyekre a csoport tagjaként az összevont felügyelet kiterjed.
- c) *kritikus funkciók*: a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Szantv.) 3. § 42. pontja alapján azok a tevékenységek, szolgáltatások és működési folyamatok, amelyek megszűnése és csak korlátozott helyettesíthetősége az intézmény vagy csoport méretéből vagy piaci részesedéséből, külső és belső összekapcsolódásából, összetettségéből, vagy határokon átnyúlásából fakadóan Magyarországon vagy más EGT-államban valószínűsíthetően jelentősen megzavarná a gazdaság vagy a pénzügyi piacok működését,
- d) *fő üzletágak*: a Szantv. 3. § 30. pontja alapján azok az üzletágak és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek, szolgáltatások, amelyek az intézmény fő bevételi vagy nyereségforrását és értékét jelentik,
- e) *fióktelep*: a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviseleteiről szóló törvényben ekként meghatározott fogalom,
- f) *jelentős fióktelep*: a Hpt. vagy a Bszt. alapján rendszerszinten jelentős fióktelepnek minősülő szervezet,
- g) *csoporton belüli garanciavállalás*: a Szantv. 3. § 9. pontja alapján olyan megállapodás, amelyben a csoporton belüli egyik vállalkozás a csoporton belüli másik vállalkozás kötelezettségeire vállal garanciát harmadik fél felé.

3. A HELYREÁLLÍTÁSI TERVEK TARTALMÁRA VONATKOZÓ ELŐÍRÁSOK

3.1. Általános elvárások a helyreállítási tervvel kapcsolatban

Az ajánlásban megadott tartalom nem teljes körű iránymutatás az intézmények részére. Az MNB elvárja, hogy az egyes pontokat minden felügyelt intézmény egyedileg töltsse meg tartalommal a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembe vételével, továbbá az intézmény által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban. Az arányosság elvének alkalmazása nem jelentheti azt, hogy az intézmény egyes pontok bemutatásától teljes mértékben eltekint, csupán a tartalom mélysége és részletezettsége változhat. A komplex ICAAP és ILAAP felülvizsgálat alá tartozó intézmények esetében az MNB nem tartja elfogadhatónak az arányosság elvének alkalmazását a helyreállítási terv vonatkozásában.

Az intézmények által kidolgozott helyreállítási tervek a jelen ajánlásban kifejtett pontokhoz képest tartalmazhatnak új elemeket, de a megadott fő témák mindegyikére szükséges kitérni az arányosság szempontját szem előtt tartva. A helyreállítási terv felépítése, az egyes fejezetek sorrendje tekintetében szintén eltérhet az ajánlásban foglaltaktól az intézmény, de biztosítania kell, hogy a helyreállítási terv átgondolt, koherens, logikusan felépített dokumentum legyen. Egyes pontok esetében előfordulhat, hogy már rendelkezésre áll külön szabályozás, a helyreállítási tervben az ezekre való hivatkozás elfogadható, azonban ezekre a szabályzatokra is vonatkoznak a helyreállítási tervvel kapcsolatos kötelezettségek (ismernie kell a vezetőségnek ezek tartalmát is, kötelező felülvizsgálati előírás, stb.). Amennyiben ezek a szabályzatok az adatszolgáltatás keretében nem állnak az MNB rendelkezésére, akkor a helyreállítási terv benyújtásakor ezeket is csatolni kell.

A helyreállítási tervek értékelésekor alkalmazott felüyleleti szempontok

A helyreállítási terveket az MNB évente értékeli. Az értékelés a jelen ajánlásban meghatározott szempontok szerint történik, ezért ezen szempontrendszer figyelembevétele javasolt az intézmények számára is a helyreállítási tervek összeállításakor, illetve módosításakor, éves felülvizsgálatokor.

Teljesség

A helyreállítási tervek teljességének megítélésékor az MNB értékeli, hogy:

- a) a helyreállítási terv tartalmaz-e minden, az uniós és hazai jogszabályokban, RTS-ekben, ITS-ekben, illetve jelen ajánlásban előírt tartalmi elemet,
- b) naprakész információkon alapul-e,
- c) tesztelték-e különböző stressz-szenáriókon,
- d) a helyreállítási tervben szereplő indikátorok pontosan meghatározzák-e a beavatkozási pontokat,
- e) a helyreállítási terv tartalmazza-e a szükséges határidőket, ütemterveket,
- f) csoportszintű helyreállítási terveknél:
 - fa) részletesen tartalmazza-e a helyreállítási terv a csoporton belüli támogatási megállapodásokat (ha vannak ilyenek),
 - fb) részletesen tartalmazza-e a helyreállítási terv, hogy milyen akadályokat azonosítottak a csoporton belül a helyreállítási terv implementálásával, illetve az azonnali szavatoló tőketranszfer vagy kötelezettség visszafizetési lehetőségekkel kapcsolatban, és megfelelően kezelik-e ezeket az akadályokat a helyreállítási tervben megfogalmazott intézkedések.

Megfelelő minőség

A minőség értékelése során az alábbi szempontok érvényesülnek:

- a) a helyreállítási tervnek egyértelműnek, logikusnak és jól követhetőnek kell lennie annyira, hogy abból akár egy harmadik fél (pl. az MNB) rekonstruálni tudja, hogy milyen esetekben, milyen beavatkozási szintek elérése esetén, milyen döntési folyamatokon keresztül milyen intézkedéseket, lépéseket fog hozni az intézmény,
- b) a helyreállítási tervnek aktuális és releváns információkat kell tartalmaznia,
- c) a helyreállítási tervben megfelelő számú és minőségű szenáriónak kell szerepelnie,

- d) csoport esetén konzisztensnek kell lennie az egyedi intézményi helyreállítási tervnek a csoportszintű helyreállítási tervvel.

Hitelesség

A hitelesség értékelése során az MNB a következőket veszi figyelembe:

- a) a helyreállítási tervnek reálisnak kell lennie, illeszkednie kell az intézmény folyamataiba,
- b) reális és valószínű scénáriókat kell tartalmaznia, megfelelő időhorizonttal,
- c) az intézménynek elsősorban olyan megvalósítható intézkedéseket kell megfogalmaznia, amelyek nincsenek negatív hatással a pénzügyi rendszerre,
- d) a helyreállítási tervben kezelni kell annak a lehetőségét is, hogy valamelyik intézkedés megvalósítása akadályba ütközhet (több intézkedési lehetőség végiggondolása és levezetése),
- e) csoport esetén a helyreállítási tervnek biztosítania kell a konzisztenciát és az együttműködést a csoportvezető intézmény és a leányvállalatok között.

3.2. Helyreállítási terv felépítése

A helyreállítási tervnek - figyelembe véve a Hpt-ben, illetve a Bszt-ben előírt kötelező tartalmi elemeket is - legalább az alábbi fő fejezeteket kell tartalmaznia:

- a) összefoglaló a helyreállítási terv legfontosabb elemeiről,
- b) irányítási struktúra (governance), ezen belül legalább annak ismertetése, hogy a helyreállítási terv hogyan illeszkedik az intézmény vállalatirányítási rendszerébe, ideértve a helyreállítási terv kidolgozásához és végrehajtásához kapcsolódó felelősségi köröket,
- c) stratégiai értékelés, ezen belül:
 - ca) az intézmény kritikus funkcióinak meghatározása,
 - cb) az intézmény kritikus funkciói működésének fenntartásához szükséges, a likviditással és a fizetőképességgel (szolvenciával) kapcsolatban tervezett lépések,
 - cc) a helyreállítási terv minden egyes lényeges lépéséhez szükséges becsült időkeret,
 - cd) a helyreállítási terv esetleges végrehajtását gátló tényezők leírása, ideértve az ügyfelekre, a szerződéses partnerekre, valamint – összevont alapú felügyelet alá tartozó intézmény esetén – a csoport többi tagjára gyakorolt hatásokat is,
 - ce) az intézmény fő üzletágai, működési folyamatai és eszközei értékének valamint értékesíthetőségének meghatározására irányuló eljárások, valamint értékesítésükhöz szükséges lépések és azok becsült időkerete,
 - cf) a Hpt. 79. §-ában, illetve a Bszt. 105. §-ában meghatározott tőkekövetelmény megőrzéséhez kapcsolódó szabályok, lehetséges lépések,
 - cg) szabályok és lépések annak biztosítására, hogy az intézmény megfelelően hozzáférjen válsághelyzeti finanszírozási forrásokhoz,
 - ch) a kötelezettségek szerkezetének átalakítására irányuló szabályok és intézkedések,
 - ci) a fő üzletágak szerkezetének átalakítására irányuló szabályok és intézkedések,
 - cj) a fizetési, elszámolási rendszerekhez és egyéb infrastruktúrákhoz történő hozzáférés fenntartásához szükséges szabályok és intézkedések,
 - ck) az intézmény által tett vagy tervezett előkészítő lépések a helyreállítási terv végrehajtásának előmozdítására, ideértve az intézmény esetleges tőkeemeléséről szóló döntést korlátozó szabályok felülvizsgálatát is,
 - cl) arra vonatkozó elemzés, hogy a helyreállítási tervben vázolt körülmények között az intézmény hogyan és mikor igényelhet a jegybanki feladatkörében eljáró MNB-től rendkívüli likviditási hitelt, ideértve a lehetséges fedezetet is,
 - cm) az MNB által alkalmazható intézkedést, kivételes intézkedést kiváltó esemény teljesülésekor az intézmény részéről alkalmazandó lehetséges lépések,
 - cn) feltételek és eljárások a helyreállítási tervben foglalt intézkedések intézmény által történő gyors végrehajtása biztosításához,

- c) alternatív forgatókönyvek az intézmény egyedi működése szempontjából súlyos makrogazdasági, illetve a pénzügyi közvetítőrendszerben fennálló általános válsághelyzet kialakulásához kapcsolódóan,
- d) kommunikációs és közzétételi terv,
- e) a helyreállítás során alkalmazható intézkedések kivitelezéséhez szükséges esetleges további intézkedések, nyomonkövetés.

A helyreállítási terv egyes fejezeteire vonatkozó részletes követelmények a következők.

3.3. A helyreállítási terv összegzése, összefoglaló a helyreállítási terv legfontosabb elemeiről

Ebben a fejezetben az intézmény összegzi a helyreállítási terv fő pontjait, lényeges elemeit, amelyek a későbbiekben részletesen kifejtésre kerülnek. Az összefoglalónak tartalmaznia kell

- a) a vállalatirányítással kapcsolatos legfontosabb információkat,
- b) összefoglalót a stratégiai elemzésről, valamint a teljes helyreállítási kapacitásról,
- c) a legutóbbi helyreállítási terv elfogadása óta az intézményt/csoportot vagy a helyreállítási tervet érintő legfontosabb módosításokat,
- d) a kommunikációs és közzétételi terv összegzését és
- e) a helyreállítási terv kapcsán megteendő előzetes lépéseket.

3.4. Irányítási struktúra bemutatása (governance)

Ebben a fejezetben kell bemutatni a helyreállítási terv készítésének, jóváhagyásának és alkalmazásának folyamatát. A helyreállítási terv e fejezete legalább az alábbiakat kell, hogy tartalmazza:

- a) a helyreállítási terv kidolgozási folyamatának leírását, ezen belül
 - aa) nevesíteni kell a helyreállítási terv egyes fejezeteinek elkészítéséért, megvalósításáért és felülvizsgálatáért felelős személyeket, szervezeti egységeket,
 - ab) meg kell határozni a teljes helyreállítási terv naprakészségéért felelős személyt és be kell mutatni a helyreállítási terv éves és esetleges rendkívüli felülvizsgálata esetén követendő folyamatot,
 - ac) be kell mutatni, hogyan került a helyreállítási terv integrálásra az intézmény vállalatirányítási és kockázat-kezelési rendszerébe, valamint
 - ad) amennyiben az intézmény egy csoport tagja, be kell mutatni azokat a csoporton belüli intézkedéseket és megállapodásokat, amelyek biztosítják a helyreállítás során alkalmazandó intézkedések összhangját a csoport és az egyedi intézmény között.
- b) a helyreállítási terv jóváhagyási folyamatának bemutatását, kitérve a jóváhagyásban részt vevő belső és külső irányító és kontroll funkciót betöltő testületek (igazgatóság, felügyelő bizottság, audit bizottság, belső ellenőrzés, kockázatkezelési bizottság, stb.) szerepére is,
- c) azoknak a feltételeknek és folyamatoknak a leírását, amelyek a helyreállítási intézkedések időben történő végrehajtásához szükségesek, ezen belül
 - ca) meg kell határozni az intézmény tőke-, likviditási helyzetére, jövedelmezőségére, működésére vonatkozó lehetséges és releváns veszélyeket, fenyegetéseket, és hogy ezeket milyen indikátorokkal tudja az intézmény nyomon követni,
 - cb) értékelni kell a tőkehelyzetre, likviditási helyzetre és a jövedelmezőségre vonatkozó lehetséges veszélyeket, fenyegetéseket,

- cc) a helyreállítási tervben megjelölt valamely indikátorhoz kapcsolódó küszöbérték bekövetkezése esetén követendő belső eszkalációs és döntési folyamat bemutatását és annak leírását, hogy milyen feltételek bekövetkezése esetén, hogyan, milyen döntési folyamaton keresztül, kiknek a bevonásával történik annak a meghatározása, hogy mely helyreállítási intézkedésekre van szükség az adott helyzetben. Ki kell térni arra is, hogy az adott folyamatban kinek milyen felelőssége van, illetve hogy milyen időigénye van a helyreállítási intézkedés végrehajtásának,
 - cd) azoknak a kritériumoknak a meghatározását, amelyek alapján az intézmény egyik vagy másik opció alkalmazásáról dönt,
 - ce) annak a folyamatnak a leírását, amely azt részletezi, hogyan fogja az intézmény az MNB-t értesíteni arról, hogy valamelyik küszöbértéket elérte,
- d) annak bemutatását, hogy az intézmény vagy csoport kockázatkezelési rendszerével hogyan biztosítják a helyreállítási terv konzisztenciáját, valamint azoknak a korai előrejelző mutatóknak a leírását, amelyeket az általános kockázatkezelés során figyelnek, és amelyek előre jelezhetik a helyreállítási tervben szereplő indikátorok bekövetkezését,
- e) a vezetői információs rendszer ismertetését, és annak bemutatását, hogy a vezetői információs rendszerek hogyan képesek az érintettek részére a döntések meghozatalához szükséges információk megfelelő időben és megbízható módon történő eljuttatására.

3.5. Stratégiai értékelés

A stratégiai értékelés két fő részből áll, az első részben kell bemutatni az intézmény vagy csoport felépítését, struktúráját, meghatározni a fő tevékenységeket, kritikus pontokat, míg a második részben a helyreállítási intézkedéseket kell számos szempontot figyelembe véve részletesen bemutatni.

I.1.1. 3.5.1 Csoport, intézmény bemutatása

Ebben a fejezetben az intézmény bemutatja tevékenységeit, az azok végzéséhez kialakított üzleti területeket és azok egymással való kapcsolatát, a csoportkapcsolatokat (ideértve a fióktelepek és a leányvállalatok tevékenységeit, valamint működési struktúráját). Összevont felügyelet alá tartozó intézmény esetében elvárás, hogy a bemutatás az összevont felügyelet alá tartozó valamennyi vállalkozásra terjedjen ki. Amennyiben az intézmény anya-, illetve testvérbankja bármilyen formában érintett a helyreállítási eszközök kapcsán (pl. támogatási szerződés), akkor szükséges ezt az intézményt is itt bemutatni.

A helyreállítási terv által lefedett intézmény(ek) bemutatása legalább az alábbiakat kell, hogy tartalmazza:

- a) az egyes intézmények üzleti és kockázati stratégiájának leírását,
- b) intézményenként az üzleti modell bemutatását és az üzleti tervet, ezen belül annak a felsorolását, hogy mely fő üzletágakban és országokban aktív az intézmény (akár jelentős fióktelepen vagy leányvállalaton keresztül),
- c) a legfontosabb üzleti területek és a kritikus funkciók azonosítását,
- d) annak a folyamatnak, illetve mérőszámoknak a bemutatását, amelyekkel meghatározza az intézmény a legfontosabb üzleti területeket és kritikus funkciókat.

Ebben a fejezetben kell bemutatni a jelentős fióktelepek és a leányvállalatok fő üzleti tevékenységeit és kritikus funkcióit is. Jelentős fióktelep, leányvállalat a jogszabályban meghatározottakkal összhangban az a csoporttag, amely

- a) jelentősen hozzájárul a csoport nyereségéhez vagy finanszírozásához, vagy amely az eszközökben vagy a tőkében jelentős részesedéssel bír,
- b) jelentős üzleti tevékenységet folytat,

- c) központosított formában jelentős működési, kockázatkezelési vagy adminisztratív funkciókat lát el,
- d) a csoport egészének túlélését veszélyeztető jelentős kockázatokat hordoz,
- e) fontos azon ország pénzügyi stabilitása szempontjából, ahol a tevékenységét folytatja, és
- f) felszámolására nem kerülhetne sor a csoportra gyakorolt jelentősebb kockázat nélkül.

A megfeleltetés során az intézménynek részletesen be kell mutatni, hogy az egyes jogilag elkülönült szervezeteken belül milyen üzleti területek működnek, ott milyen tevékenységet folytatnak. Az egyes leányvállalatok kapcsán meg kell adni a jellemző adatokat: pl. létszám, likvid eszköz, finanszírozási szükséglet, nagy kockázati kitettség, nyereség-veszteség és tőke adatok, mérlegfőösszeg.

Az intézményt, illetve csoportot bemutató fejezetben kell kitérni a helyreállítási terv által lefedett intézmények közötti jogi és pénzügyi kapcsolatokra, be kell mutatni a csoporttagok közötti kapcsolatokat, beleértve a csoportonhoz tartozó leányvállalatokat, illetve fióktelepeket is. A fejezetnek részletesen kell tartalmaznia

- a) *a csoporton belüli pénzügyi kapcsolatok leírását*, kitérve a csoporton belüli ügyletekre és finanszírozási kapcsolatok bemutatására, a csoporton belüli tőkemozgásokra, és a csoporton belüli garanciákra, amelyek helyreállítási intézkedésként alkalmazhatóak,
- b) *a jogi kapcsolatok bemutatását*, amely tartalmazza a csoporton belüli lényeges megállapodásokat (pl. támogatási megállapodás, nyereség vagy veszteség transferről szóló megállapodás),
- c) *a működési szempontú összekapcsolódások leírását*, amelyben ki kell térni azokra a funkciókra, amelyek a csoporton belül centralizáltak és a csoport vagy az egyes intézmények működtetése szempontjából jelentősek, ezen belül is részletezni kell az informatikai, treasury, kockázatkezelési és adminisztratív funkciók bemutatását,
- d) a BRRD 19. cikke szerinti, csoporton belüli támogatási megállapodás bemutatását, ezen belül az érintett felek, a támogatás formája és a felhasználási feltételek megnevezését.

Az intézmény, illetve csoport külső kapcsolati rendszere kapcsán be kell mutatni:

- a) a legnagyobb partnerekkel szemben fennálló jelentős követeléseket és kötelezettségeket,
- b) a helyreállítási terv által lefedett intézmény által más piaci szereplőnek nyújtott jelentős pénzügyi termékeket, szolgáltatásokat,
- c) a helyreállítási terv által lefedett intézmények számára harmadik fél által nyújtott alapvető szolgáltatásokat.

1.1.2. 3.5.2 Helyreállítási intézkedések, eszközök és a kapcsolódó feladatok

A helyreállítási tervnek nem célja a válsághelyzeteket előidéző tényezők előrejelzése, sokkal inkább annak értékelése, hogy az intézmény helyreállítási eszköze mennyire széleskörű, ellenálló és hatékony a legkülönbözőbb típusú és mélységű sokkok kezelése tekintetében.

Ennek megfelelően a helyreállítási terv egyik legfontosabb eleme az intézmény üzleti tevékenységének stratégiai elemzése és – a nem szokásos üzletmenet esetére – a megfelelő intézkedések meghatározása. E cél érdekében a helyreállítási terv második részében az intézmény menü jelleggel (több lehetőséget felsorolva) kifejti a különféle – egyedi vagy rendszerszintű – pénzügyi stressz helyzetek esetén rendelkezésére álló eszközöket, értékeli az egyes opciók megvalósíthatóságát, és az alkalmazásuk lehetséges hatásait. A helyreállítási tervben az intézmény definiálja, hogy mely külső vagy belső körülményekre visszavezethető esetekben tekinti helyzetét válságosnak (tőke, likviditás, vezetési, stb. válsághelyzet) és azt, hogy mely szervezeti egységének, testületének feladata a válsághelyzet deklarálása.

Indikátorok és a kapcsolódó küszöbértékek meghatározása

Az intézményeknek a helyreállítási tervben részletezniük kell, hogy az esetleges negatív folyamatok észlelésére milyen indikátorokat választanak ki. Az indikátorokhoz meghatározott küszöbértékek bekövetkeztekor az előre

meghatározott vezetői kört értesíteni kell, és az előre meghatározott folyamatok szerint kell eldönteni, hogy van-e szükség, és ha igen, akkor milyen további intézkedésre.

Az indikátorok között egyrészt mennyiségi (kvantitatív) és minőségi (kvalitatív) indikátorokat is ki kell jelölni, másrészt az intézményeknek legalább az alábbi területek vonatkozásában kell kijelölni indikátorokat:

- a) tőke,
- b) likviditás,
- c) jövedelmezőség,
- d) eszközminőség.

Az egyes kategóriákon belül az MNB által minimálisan elvárt konkrét mutatókat az 1. melléklet tartalmazza.

Az indikátorokat úgy kell meghatározni, hogy megfelelően tükrözzék az adott intézmény jellemző kockázatait, így elvárt az intézményt érintő külső folyamatokat értékelő, piaci és makrogazdasági indikátorok használata is. Az e kategóriákba sorolható indikátorok akkor hagyhatók el, ha az intézmény kellően meg tudja indokolni az MNB felé, hogy ezek miért nem relevánsak az intézmény jogi formája, üzleti modellje, kockázati szerkezete, mérete, és az intézmény komplexitása szempontjából.

A kvantitatív indikátorok alkalmazása során az intézménynek célszerű olyan jelzőrendszert használnia, (pl. "traffic light approach"), amely a menedzsment számára elérhető, és megfelelő információval szolgál.

Az ajánlás 1. és 2. mellékletében szereplő indikátorokon túlmenően az intézmények további indikátorokat is definiálhatnak, ezeknek azonban az ajánlásban meghatározott keretrendszerbe kell illeszkedniük és meg kell felelniük az indikátorokkal szemben támasztott követelményeknek. Az indikátorok konkrét tartalmának meghatározása során javasolt a releváns jogszabályok szerinti értelmezés alkalmazása.

A helyreállítási tervben meghatározott indikátoroknak, illetve a kapcsolódó küszöbértékeknek

- a) illeszkedniük kell az intézmény üzleti modelljéhez, stratégiájához és kockázati profiljához,
- b) illeszkedniük kell az intézmény méretéhez és komplexitásához. Az indikátorokat úgy kell kialakítani, hogy azok hatékonyan jelezzék az intézmény helyzete szempontjából releváns negatív folyamatokat a különböző területeken, ugyanakkor megfelelően célzottak, és az intézmény számára kezelhetőnek kell lenniük,
- c) összhangban kell lenniük az átfogó kockázatkezelési rendszerrel, a meglévő likviditási és tőke válság tervek indikátoraival, valamint az üzletmenet folytonossági terv indikátoraival,
- d) alkalmasnak kell lenniük arra, hogy meghatározzák azt a pontot, melynél az intézménynek döntést kell hozni arról, hogy tesz-e - a helyreállítási tervben szereplő - lépéseket, vagy nem,
- e) integrálhatónak kell lenniük az intézmény vállalatirányítási rendszerébe, az eszkalációs és döntéshozatali eljárásokba, folyamatokba,
- f) előre tekintőnek kell lenniük,
- g) rendszeresen rendelkezésre álló adatokhoz kell kapcsolódniuk.

Az intézménynek legalább évente egyszer felül kell vizsgálnia az indikátorokat, beavatkozási küszöbértékeket, és amennyiben szükséges, módosítania kell azokat. A helyreállítási tervben be kell mutatni az alkalmazott indikátorok kalibrációját, és azt, hogy azok megfelelően (kellő időben és a szükséges gyorsasággal) és hatékonyan képesek jelezni azokat a folyamatokat és változásokat, melyek a küszöbértékek megsértéséhez vezethetnek.

A beavatkozási küszöb az a pont, ahol az intézmény vagy csoport megadja, hogy a kialakult helyzet rendezése érdekében tesz-e intézkedést, melyik helyreállítási opciót kívánja alkalmazni, és kifejti a választott opció indokolását. A beavatkozási küszöbök nem jelentik a helyreállítási intézkedések automatikus aktivizálódását, nem vezetnek előre meghatározott eszközök kötelező alkalmazásához, hanem csak egy olyan időpontot jelölnek ki, amelynél megtörténik a különféle helyreállítási opciók újbóli értékelése és potenciális alkalmazásuk mérlegelése. A beavatkozási küszöbértékeket úgy kell meghatározni, hogy elegendő idő álljon az intézmény rendelkezésére a szükséges

intézkedések megtételére. A beavatkozási küszöbök célszerűen úgy kerülnek kialakításra, hogy előre tekintőek legyenek és egyfajta fokozatosságot is megvalósítsanak, az intézmény állapotának súlyosságát is tükrözzék.

A küszöbök meghatározásakor az alábbi tényezőket is figyelembe kell venni:

- a) ne indukáljanak sem túl korai, sem pedig túl késői beavatkozást (pl. ne csak a törvényi határ, illetve a tőkekövetelmény nagyságára, összetételére vonatkozó előírások megsértésekor, hanem már azt megelőzően jelezzenek),
- b) legyenek hatékonyak a különféle stressz szituációk szempontjából,
- c) legyenek könnyen nyomon követhetőek, továbbá
- d) világosan, egyértelműen beazonosítható legyen a beavatkozási küszöbök elérése.

A beavatkozási küszöbök előre történő rögzítése ugyanakkor nem akadályozhatja meg, hogy a helyreállítási terv akkor is alkalmazásra kerüljön, ha ugyan egyik előre definiált beavatkozási limitet sem éri el az intézmény, mégis olyan szituáció áll fenn, amely az intézmény további működését, életképességét veszélyezteti. Annak érdekében, hogy az intézmény időben meg tudja tenni a megfelelő intézkedéseket a pénzügyi helyzet kezelésére, a helyreállítási tervben definiált indikátorokat folyamatosan figyelemmel kell kísérni és biztosítani kell, hogy a vezetői információs rendszerben is naprakészek legyenek ezek az értékek. Az indikátorokhoz kapcsolódó aktuális értékeket az MNB bármikor bekérheti. Intézménycsoportok esetén javasolt egyedi és csoport szintű beavatkozási küszöbök kialakítása is.

Tőke indikátorok, beavatkozási küszöbértékek meghatározása

A tőke indikátoroknak a tőkehelyzet (tőke nagyságának és minőségének) jelenlegi és valószínűsíthető jövőbeli romlására kell a figyelmet felhívniuk. A tőke indikátorok által jelzett folyamatokra való reagálás, az intézmény tőkepozíciójának helyreállítása hosszabb időt vehet igénybe, vagy nagyobb piaci érzékenységgel járhat, ezért az intézményeknek az indikátorok meghatározásakor ezen tényezőkre is tekintettel kell lenniük. Célszerű a tőkére vonatkozóan előrejelzéseket készíteni, melyben figyelembe kell venni a tőke instrumentumokra vonatkozó lényeges szerződéses lejáratozat is.

A tőke indikátorok beavatkozási küszöbértékének meghatározása során elvárt az intézmény speciális kockázatainak, a helyreállítási intézkedések megtételéhez szükséges időtartamnak, és a helyreállítás hatásainak a figyelembe vétele (pl. tekintettel kell lennie arra, hogy az intézménynél milyen gyorsan változhat a tőkehelyzet). A szabályozói tőkekövetelményen alapuló indikátorok beavatkozási küszöbértékeit úgy kell meghatározni, hogy elegendő idő álljon az intézmény rendelkezésére a szükséges intézkedések megtételére azelőtt, mielőtt még a tőkekövetelmények megsértése bekövetkezne⁷. Az MNB szükségesnek tartja, hogy az intézmény a tőke indikátorokat integrálja a belső tőkemegfelelés értékelési (ICAAP) folyamatába⁸ is.

Likviditási indikátorok, beavatkozási küszöbértékek meghatározása

A likviditási indikátorok az intézmény jelenlegi és jövőbeli likviditási és finanszírozási helyzetét mutatják és összhangban kell lenniük az intézményi stratégiával, a vonatkozó jogszabályi előírások⁹ alapján kialakított eljárásokkal, szabályzatokkal és általános kockázatkezelési rendszerrel. Az MNB elvárja, hogy az intézmény olyan likviditási indikátorokat határozzon meg, melyek mind rövid, mind pedig hosszú távon kulcs-devizanemenként jelzik a likviditási és finanszírozási szükségletet, az intézmény wholesale piacoktól, retail betétállománytól való függését, a csoporton belüli finanszírozásból, valamint a mérlegen kívüli tételekből eredő kitérttséget. A beavatkozási küszöbértékeket pedig úgy kell meghatározni, hogy azok az intézmény speciális kockázatait tükrözzék, és vegyék figyelembe a likviditási helyzet változásának időtartamát is. Ha az intézmény számára az MNB egyedi likviditási

⁷ Ideértendő a Hpt. 79. § (2) bekezdés b) pontja, és a 186. §-a alapján a felügyeleti felülvizsgálat keretében előírt, illetve a Bszt. 105. § (2) bekezdés b) pontja, valamint a 164. § (1) bekezdés t) pontja alapján előírt többlettőke-követelmények megsértése is.

⁸ A Hpt. 97. §-a, valamint a Bszt. 106. §-a alapján.

⁹ A Hpt. 108. § (5) bekezdés f) pontja, és (6) bekezdése, valamint a Bszt. 101. § (1) bekezdés f) pontja, és (2) bekezdése alapján.

követelményeket határozott meg¹⁰, az indikátorokat olyan módon kell definiálni, hogy azok az egyedi likviditási követelményeknek való meg nem felelés lehetséges, valamint tényleges kockázatát is jelezzék.

Jövedelmezőségi indikátorok, beavatkozási küszöbértékek meghatározása

A jövedelmezőségi indikátoroknak az intézmény pénzügyi helyzetének gyors romlását előidéző tényezőket, folyamatokat kell jelezniük, melyek az eredménytartalék csökkenésén (veszteségeken) keresztül hatással vannak az intézmény tőkehelyzetére. A jövedelmezőségi indikátorok között olyan működési kockázattal kapcsolatos veszteségeket jelző indikátorokat is szükséges definiálni, melyek számba veszik az intézmény eredményére jelentős hatást gyakorló tényezőket (ideértve, de nem kizárólagosan pl. a külső és belső csalásokból, fogyasztói panaszokból eredő veszteségeket is). Alternatívaként vagy kiegészítésként az intézmény a pénzügyi eredménytervtől való eltérésekre is meghatározhat küszöbértékeket.

Eszközminőség indikátorok, beavatkozási küszöbértékek meghatározása

Az eszközminőség indikátorok az intézmény eszközminőségének alakulását mérik, és jelzik azokat a folyamatokat, melyek elvezethetnek az eszközminőség olyan mértékű romlásához, amikor a helyreállítási tervben leírt intézkedések alkalmazására kerülhet sor. A nemteljesítő kitettségek állományának és dinamikájának számbavétele céljából állományi és változást jelző indikátorokat is definiálhat az intézmény, valamint számba kell venni a nem teljesítő hitelek eszközminőségre gyakorolt hatását is. Az eszközminőség indikátorokat a mérlegen kívüli kitettségekre vonatkozóan is ki kell alakítani.

Piaci indikátorok, beavatkozási küszöbértékek meghatározása

A piaci indikátorok célja, hogy az intézmény gyorsan romló pénzügyi helyzetével kapcsolatos azon piaci várakozásokat jelezze, melyek a forrásokhoz és tőkepiacokhoz való hozzáférés lehetséges zavaraihoz vezethetnek. Az intézményeknek az alábbiak vonatkozásában kell meghatározniuk mennyiségi és minőségi indikátorokat:

- a) részvény-alapú indikátorok, melyek a tőzsdén jegyzett társaságok részvényei árfolyamának változását, vagy az egy részvényre jutó saját tőkének a részvény árához viszonyított arányát mutatják,
- b) adósság alapú indikátorok, melyek a wholesale finanszírozó várakozásait jelzik (pl. CDS vagy adósság spread),
- c) portfólió alapú indikátorok, melyek az egyes speciális eszközkategóriákkal kapcsolatos várakozásokat jelzik (pl. ingatlanpiac),
- d) a hitelminősítő intézetek várakozásait tükröző leminősítés (hosszú és rövid távú), mely az intézmény pénzügyi helyzetével kapcsolatos piaci várakozások gyors változásához vezethet.

Makrogazdasági indikátorok, beavatkozási küszöbértékek meghatározása

A makrogazdasági indikátorok azon ország(ok) gazdasági állapotát jelzik, ahol az intézmény működik, illetve ahol a kitettségek, a források koncentrálnak. Elvárt, hogy a makrogazdasági indikátorok között szerepeljenek az alábbiak:

- a) a jogi környezet intézményre gyakorolt hatása, az ebből fakadó kockázatokat figyelembe vevő indikátorok,
- b) az intézmény teljesítményére jelentős hatást gyakorló ágazati indikátorok.

Értesítési kötelezettség a küszöbértékek elérése esetén

Ha a helyreállítási tervben szereplő bármely indikátor előre meghatározott beavatkozási vagy figyelmeztető küszöbértékét eléri az intézmény, akkor az MNB-t minden esetben értesíteni kell. Az értesítésnek tartalmaznia kell azt is, hogy a küszöbérték elérésekor az intézmény milyen intézkedéseket tett, illetve ha intézkedésre nem került sor, akkor annak mi volt az indoka.

¹⁰ Hpt. 181. §-a, valamint a Bszt. 163/B. §-a alapján az MNB által meghatározott egyedi likviditási követelmények.

Stressz scénáriók (feltevések és forgatókönyvek)¹¹

Ebben a fejezetben az intézmény a kialakított helyreállítási lehetőségek hatékonyságát ellenőrzi különböző, általa kidolgozott stresszhelyzet forgatókönyvek kialakításával és lefuttatásával. Ennek során az intézmény definiálja a különféle stressz scénáriókat, majd azok lehetséges hatásait értékeli és az egyes helyreállítási opciók hatékonyságát különféle stresszhelyzetek esetében teszteli. Az egyes stressz szituációkat úgy kell megadni, hogy azok az intézmény szempontjából kellően súlyos negatív hatásokat szimuláljanak, bekövetkezésük valószínű, és a helyreállítási tervben meghatározott beavatkozási küszöbök elérése szempontjából releváns legyen. A forgatókönyveknek lassú és gyors lefolyású kedvezőtlen eseményeket egyaránt magában kell foglalnia.

Az arányosság elvét figyelembe véve a forgatókönyvek számának arányosnak kell lennie különösen az intézmény vagy csoport üzleti modelljének, tevékenységének jellegével, méretével, a más intézményekkel és általánosságban a pénzügyi rendszerrel fennálló kapcsolatrendszerével, valamint finanszírozási modelljeivel.

Minden egyes forgatókönyvet úgy kell kialakítani, hogy megfeleljen az alábbi követelmények mindegyikének:

- a) a forgatókönyvnek az érintett intézmény vagy csoport szempontjából leginkább releváns eseményeken kell alapulnia, figyelembe véve – egyéb vonatkozó tényezők mellett – annak üzleti és finanszírozási modelljét, tevékenységeit és szerkezetét, méretét és más intézményekkel, illetve általánosságban a pénzügyi rendszerrel fennálló kapcsolatrendszerét, továbbá különösen az intézmény vagy csoport feltárt sérülékeny pontjait és gyengeségeit,
- b) a forgatókönyvnek olyan eseményeket kell előrevetítenie, amelyek bekövetkezése az intézmény vagy csoport fizetéképtelenségének veszélyével fenyegetne, amennyiben nem tennének időben helyreállítási intézkedéseket, valamint
- c) a forgatókönyvnek rendkívüli, de elképzelhető eseményeken kell alapulnia.

Minden forgatókönyvnek tartalmaznia kell legalább - az eseményeknek az intézmény vagy csoport - alábbiakban felsorolt aspektusaira gyakorolt hatásának értékelését:

- a) rendelkezésre álló tőke,
- b) rendelkezésre álló likviditás,
- c) kockázati profil,
- d) jövedelmezőség,
- e) működés, ideértve a fizetési és elszámolási műveleteket,
- f) jó hírnév.

A fordított stressz tesztek kiindulópontként szolgálhatnak olyan forgatókönyvek kidolgozása esetében, amelyek csupán „nemteljesítés-közel” helyzeteket vizsgálnak – azaz olyan helyzeteket, amelyekben a helyreállítási intézkedések sikeres véghezvitelének hiányában az intézmény vagy csoport üzleti modellje életképtelenné válna. A fordított stressz teszt használata a komplex ICAAP és ILAAP felülvizsgálat alá tartozó intézmények esetében elvárt, kisebb intézmények esetében javasolt.

Pénzügyi stresszhelyzeti forgatókönyvek

Legalább egy forgatókönyvet kell kidolgozni az alábbi típusú események mindegyike tekintetében:

- a) „rendszerszintű esemény”, azaz olyan esemény, amelynek súlyos hátrányos következményei lehetnek a pénzügyi rendszerre vagy a reálgazdaságra,
- b) „egyedi okokra visszavezethető esemény”, vagyis olyan esemény, amelynek súlyos hátrányos következményei lehetnek egy adott intézményre, egy adott csoportra vagy egy csoport egy intézményére, továbbá

¹¹ A fejezet az EBA EBA/GL/2014/06 számú, „Guidelines on the range of scenarios to be used in recovery plans” című iránymutatása figyelembe vételével készült.

- c) egyidejűleg és egymással kölcsönhatásban bekövetkező, rendszerszintű és egyedi okokra visszavezethető események kombinációja.

A Hpt. 89. § (1), illetve a Bszt. 110/D. § (1) bekezdésének megfelelően meghatározott globálisan rendszerszinten jelentős intézmények és a hazai rendszerszinten jelentős intézmények tekintetében háromnál több forgatókönyvet kell meghatározni.

A forgatókönyveknek mind a lassú, mind a gyors lefolyású kedvezőtlen eseményeket tartalmaznia kell.

Mind a rendszerszintű, mind az egyedi okokra visszavezethető eseményeknek az adott intézmény vagy csoport szempontjából leginkább releváns eseményekre kell vonatkozniuk. A forgatókönyveknek éppen ezért az alábbi két bekezdésben felsoroltaktól eltérő eseményeken kell alapulniuk, amennyiben az utóbbiak kevésbé relevánsak az adott intézmény vagy csoport szempontjából.

Rendszerszintű események

A rendszerszintű eseményeken alapuló forgatókönyvek esetén legalább a következő rendszerszintű események relevanciáját kell figyelembe venni:

- a) jelentős partner vagy szerződő fél pénzügyi stabilitást érintő fizetéseképtelensége,
- b) a bankközi hitelezési piacon rendelkezésre álló likviditás csökkenése,
- c) megnövekedett országhozadék és általános tőkeáramlás az intézmény vagy csoport tevékenysége szempontjából jelentős országból,
- d) az eszközök árainak kedvezőtlen mozgásai egy vagy több piacon,
- e) makrogazdasági visszaesés.

Egyedi okokra visszavezethető események

Az egyedi okokra visszavezethető eseményeken alapuló forgatókönyvek esetén legalább a következő események relevanciáját kell figyelembe venni:

- a) jelentős partner vagy szerződő fél fizetéseképtelensége,
- b) az intézmény vagy csoport jó hírnevének csorbulása,
- c) súlyos likviditáskiáramlás,
- d) azon eszközök árainak kedvezőtlen mozgásai, amelyekben az intézmény vagy csoport elsősorban kitétséggel rendelkezik.
- e) súlyos hitelezési veszteségek,
- f) működési kockázatból adódó súlyos veszteség.

Helyreállítási intézkedések (opciók, eszközök)

Az intézmény a helyreállítási terv ezen részében kifejti és értékeli a különféle helyreállítási intézkedéseket, opciókat. A helyreállítási intézkedések, opciók nem a szokványos üzletmenethez kapcsolódnak, hanem alkalmazásukra mindig rendkívüli jelleggel kerül sor. Ugyanakkor az itt meghatározott intézkedések nem csak rendkívüli intézkedések lehetnek (pl. rendkívüli likviditási hitel igénylése a jegybanki feladatkörében eljáró MNB-től, üzletágak értékesítése), hanem a normál üzletmenet során alkalmazott eszközök is.

A helyreállítási tervnek tartalmaznia kell egy összefoglalót a helyreállítási intézkedésekről, másrészt minden egyes, válsághelyzetben használni tervezett eszköz esetében szükséges egy részletes, általános leírás, az alkalmazást esetlegesen akadályozó tényezők beazonosítása, a döntéshozatal és az alkalmazás időigényének becslése, a hatás- és kockázatértékelés, valamint a kapcsolódó döntési folyamat bemutatása. Az egyes helyreállítási eszközöket az intézmény célszerűen a jelenleg fennálló (a likviditás fenntartását, a tőkeáttétel csökkentését, a kötelezettségek átstrukturálását, az intézményen és a csoporton belüli források átcsoportosítását, a külső tőkebevonást, stb. lehetővé tevő) megállapodásainak áttekintése alapján határozza meg. A helyreállítási intézkedéseket úgy kell bemutatni, hogy az MNB meg tudja ítélni azok kivitelezhetőségét és hatását.

A teljes körűség igénye nélkül, helyreállítási intézkedésként az alábbi lehetőségek állnak az intézmény rendelkezésére:

- a) külső feltőkésítés, tulajdonosi tőkepótlás, csoporton belüli finanszírozási megállapodás életbe léptetése,
- b) bizonyos eszközök, üzleti területek, leányvállalatok átalakítása, leépítése, eladása,
- c) a kötelezettségek átstrukturálása,
- d) a mérlegfőösszeg csökkentése,
- e) a likviditási helyzet megerősítése,
- f) a tulajdonosok felé történő kifizetések (osztalékfizetés, részjegy-kifizetés) korlátozása,
- g) bizonyos intézménytípusnál az intézményvédelmi alap vagy integráció segítségével hívása (ennek számos formája lehet: pl. menedzsment-támogatás, anyagi segítség, garanciavállalás),
- h) az irányítás átszervezése,
- i) rendkívüli likviditási hitel igénylése az MNB-től,
- j) működési modell-váltás.

Az intézményeknek ténylegesen alkalmazható helyreállítási eszközöket kell meghatározniuk, és ennek során figyelembe kell venniük az egyes eszközök kivitelezéséhez szükséges időt is. További elvárás, hogy az intézmények azt is végiggondolják, hogy egy esetleges azonnali beavatkozás után hogyan történik meg a visszatérés a normál üzletmenethez. Amennyiben az intézmény a helyreállítási intézkedések között szerepelteti a tulajdonos részéről történő tőkepótlást, azt az MNB csak akkor tudja elfogadni, ha a tulajdonos szándéknyilatkozata is rendelkezésre áll. Csoportszintű helyreállítási terveknél javasolt azt is figyelembe venni, hogy amennyiben több csoporttagnál áll elő válsághelyzet, akkor nem biztos, hogy a tulajdonos minden csoporttagnál képes lesz tőkepótlást megvalósítani. A helyreállítási intézkedések bemutatásakor arra is figyelemmel kell lenni, hogy megfelelő részletettségű legyen, és az intézkedések hatása, célzott köre rekonstruálható legyen az MNB számára.

A helyreállítási terv ezen részének tartalmaznia kell többek közt

- a) a válsághelyzetben használni tervezett helyreállítási eszközökről egy összefoglaló listát, és az egyes helyreállítási eszközök részletes leírását,
- b) a helyreállítási terv által lefedett intézmények fő üzletágainak és kritikus funkcióinak fenntartásához szükséges intézkedéseket,
- c) az intézmény vagy a csoport konszolidált szavatoló tőkeszintjének javítását vagy fenntartását célzó, külső feltőkésítési vagy csoporton belüli megállapodásokat, intézkedéseket,
- d) azokat a megállapodásokat, intézkedéseket, amelyek válsághelyzet esetén biztosítják a helyreállítási terv által lefedett intézmények számára az olyan válsághelyzeti finanszírozási forrásokhoz való hozzáférést, amelyekkel fenn tudják tartani működésüket és eleget tudjanak tenni kötelezettségeiknek. Az itt felsorolt intézkedések vonatkozhatnak külső források bevonására vagy csoporton belüli likviditás-átcsoportosításra is. Ilyen válsághelyzeti finanszírozási forrás lehet pl. külső likviditási forrás, a rendelkezésre álló fedezetek értékesítéséből származó forrás, csoporton belüli likviditási transzfer, stb.,
- e) a kockázat és a tőkeáttétel csökkentését, vagy az üzleti tevékenység átstrukturálást célzó intézkedéseket,
- f) amennyiben releváns, akkor az eszközök, részesedések, üzletrészek esetleges értékesítésének elemzését,
- g) a kötelezettségek önkéntes (feltétel nélküli) átstrukturálására vonatkozó megállapodásokat és intézkedéseket.

Az egyes helyreállítási intézkedések hatásainak értékelése

A hatásértékelés keretében az intézmény meghatározza az egyes helyreállítási eszközök alkalmazásának lehetséges külső és belső hatásait. A belső, pénzügyi és működési hatások beazonosítása keretében az intézmény meghatározza, hogy az egyes intézkedések alkalmazása normál üzleti körülmények között és stressz szituációban milyen hatást gyakorolna szolvenciájára, likviditására, finanszírozására, jövedelmezőségére és a folytatott tevékenységére.

Csoportszintű helyreállítási terveknél azt is pontosan be kell mutatni, ha az egyedi intézményeknél alkalmazott helyreállítási intézkedés a csoport más tagját is érinti.

A várható hatásokat mind normál körülmények, mint stressz helyzet esetén meg kell vizsgálni. A külső hatások beazonosítása keretében az intézmény meghatározza, hogy az egyes intézkedések alkalmazása milyen hatást gyakorolna kritikus vagy rendszerszinten is jelentős funkcióira, más piaci szereplőkre, a hitelezőkre és a tulajdonosokra, az ügyfelekre, valamint más csoporttagokra. A lehetséges hatások tárgyalásakor az intézménynek ki kell térnie a helyreállítási tervben alkalmazott feltételezések bemutatására, különösen, de nem kizárólagosan, az alkalmazott értékelésre, az eszközök eladásának lehetőségére, valamint a piaci szereplők viselkedése tekintetében. Az értékelésben részletezni kell azt is, hogyan történik az egyes üzleti tevékenységek, eszközök piacképességének, piaci értékének meghatározása.

A helyreállítási eszközök alkalmazhatóságának értékelése

A helyreállítási intézkedések megvalósíthatóságának értékelése keretében az intézmény meghatározza az egyes helyreállítási eszközök alkalmazásának lehetséges megvalósíthatósági és alkalmazási kockázatait. A kockázatok értékelésébe azon esetek elemzése is beletartozik, amikor az intézmény nem akarja, vagy nem tudja alkalmazni a helyreállítási eszközöket. A megvalósíthatósági kockázat beazonosításakor az intézmény megadja az egyes helyreállítási eszközök sikeres alkalmazásának becsült valószínűségét, a hatékonyságot esetlegesen csökkentő tényezőket.

Az értékelés során fel kell mérni, hogy az egyes helyreállítási eszközök hatékony és időben történő aktiválása, illetve használata során milyen akadályok és hogyan, milyen körülmények között jelenhetnek meg. Ilyen lehet pl. egy esetleges leminősítésből származó jogi, működési, üzleti, pénzügyi és reputációs kockázat. Vizsgálni kell azt is, hogy az egyes helyreállítási intézkedések hatékony megvalósítása nem ütközik-e a csoportszerkezetből, vagy a csoporton belüli megállapodásokból eredő akadályokba (beleértve pl. a csoporton belüli szavatolóítke transzfer vagy kötelezettségek/eszközök csoporton belüli átcsoportosításának jogi és gyakorlati akadályait is). Az értékelésnek ki kell térnie arra is, hogyan fogja ezeket az akadályokat, problémákat az intézmény kezelni. Az alkalmazási kockázat értékelése során az intézmény meghatározza az egyes helyreállítási eszközök tényleges igénybevételének lehetséges rendszerszintű következményeit, valamint vizsgálja azokat a későbbiekben, a helyreállítás sikertelensége esetén esetlegesen szükségessé váló szanalásra gyakorolt hatás szempontjából is.

Elvárt, hogy ebben a fejezetben az intézmény az egyes stressz szituációk mindegyikéhez vészhelyzeti és üzletmenet folytonossági tervet rendeljen, annak bemutatása érdekében, hogy a helyreállítási szakaszban miként képes biztosítani a működés folytonosságát. A belső működés (pl. IT rendszerek, HR tevékenység) mellett a piaci infrastruktúrához (elszámolásforgalom, klíring) való hozzáférés kérdéseire is szükséges kitérni. Ahol a helyreállítási opció a csoport valamely tagjának leválasztásával (elidegenítésével) számol, az is bemutatandó, hogy a megvalósításnak milyen esélyei vannak, a leválasztott egység(ek) a csoport támogatása nélkül miként tudja folytatni a tevékenységet és milyen lehetséges egyéb következményekkel kell számolnia magának a csoportnak is.

Információs rendszer

Az intézmény ebben a fejezetben ismerteti, hogy stresszhelyzetben miként tudja biztosítani a döntésekhez szükséges információk megfelelő időben történő rendelkezésre állását. Szükséges az egyes helyreállítási opciók speciális információs igényének részletes elemzése és annak bemutatása is, hogy az intézmény képes a szükséges információk biztosítására. Itt kell bemutatni azt is, hogyan biztosítja az intézmény, hogy minden érintett ismerje az intézményi, illetve a csoport szintű helyreállítási tervet.

3.6. Kommunikációs és nyilvánosságra hozatali terv

A helyreállítási tervnek világos kommunikációs stratégiát is tartalmaznia kell, amelyben az intézmény kifejti, hogy hogyan kezeli az esetleges negatív piaci megítélést és hogyan tesz eleget a különböző nyilvánosságra hozatali követelményeknek annak érdekében, hogy az intézmény iránti bizalmat megtartsa. Az intézmény helyzetét, valamint

a tervezett és meghozott intézkedéseket és azoknak az intézmény helyzetére gyakorolt hatását átláthatóan és megfelelő időben kell kommunikálni. Az intézmény hosszabb távú stratégiai életképességének bemutatása is fontos kommunikációs elem. A kommunikációs terv a belső (alkalmazottak, üzemi tanács) és a külső (tulajdonosok, üzleti partnerek, ügyfelek, piacok, hatóságok, stb.) kommunikációra egyaránt kiterjed és előírja a kommunikációhoz kapcsolódóan javasolt, válsághelyzet esetén azonnal használható sablonok elkészítését. Az intézmény célszerűen a kommunikációs terv keretében rendelkezik a helyreállítási tervvel összefüggő, normál üzleti körülmények közötti nyilvánosságra hozatal kérdéseiről is.

3.7. A helyreállítás során alkalmazható intézkedések kivitelezéséhez kapcsolódó további teendők (nyomon követés)

A helyreállítási tervnek be kell épülnie az intézmény irányítási rendszerébe. A helyreállítási terv összeállítása, felülvizsgálata a szervezeten belül változásokat is megkövetelhet az egyes helyreállítási opciók gyakorlati, időben és hatékonyan történő megvalósítását akadályozó tényezők elhárítása, megszüntetése érdekében. Ezért az intézménynek meg kell vizsgálnia, hogy

- a) milyen további intézkedésekre, változásokra van szükség a helyreállítási eszközök sikeres alkalmazásához (pl. a helyreállítás idejének csökkentését lehetővé tevő lépések bemutatása),
- b) milyen területeken szükséges változásokat végrehajtani (pl. új feltételezések, új helyreállítási eszközök bevezetése, szükséges szervezeti, irányítási változások, képzés, szimulációk),
- c) ezen intézkedéseknek, változtatásoknak milyen költség és idő vonzata van.

A fejezetben megfogalmazott feladatokhoz határidőt, felelőst is kell rendelni, valamint folyamatosan nyomon követni és értékelni kell a feladatok teljesülését és azok eredményét.

3.8. A kis intézményekre vonatkozó eltérések

A helyreállítási terv tartalmi elemeinél a kis intézmények esetében az MNB elsődleges elvárása annak bemutatása, hogy elkészítették és hatályba léptették a krízis helyzetekre vonatkozó helyreállítási tervüket. A lehetséges krízis helyzetek felmérését és az ezek által szükségessé váló intézkedéseket a helyreállítási tervben be kell mutatniuk. Kis intézmények esetén a csoport jogi struktúráját bemutató résznél számos kérdés (pl. a fióktelepek és leányvállalatok bemutatása, a bankcsoporton belüli garanciák, a származékos ügyletek portfóliója), többnyire nem releváns. Amennyiben igen, a kis intézményeknek akkor is elég azokat röviden, tényszerűen ismertetni.

A kis intézmények jellemzően egyszerűbb helyreállítási tervének naprakésszé tétele nem jelent olyan többlet terhet, amely indokolná, hogy az évenkénti ICAAP készítéséhez kapcsolódóan, annak aktualizálásától az MNB eltekintsen. Összefoglalva: Az MNB elvárja, hogy a kis intézmények is a jelen ajánlás alapján, annak minden részét figyelembe véve készítsék el a helyreállítási tervüket, értelemszerűen a számukra releváns szempontok figyelembe vétele mellett.

3.9. A befektetési vállalkozásokra vonatkozó eltérő elvárások

A befektetési vállalkozások helyreállítási tervének elkészítése során – a vonatkozó jogszabályi elvárások teljesítése mellett – az arányosság elvét szem előtt tartva fontos figyelembe venni tevékenységük jellegét és sajátosságait. Ennek megkönnyítésére a jelen ajánlás 3. melléklete rögzíti a befektetési vállalkozásokra vonatkozó elvárásokat.

4. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, az intézményekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz, amely ismerteti a MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
2. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az intézmények körében, a jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése keretében értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
3. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy az intézmény az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben az intézmény jogosult feltüntetni, hogy a szabályzatában foglaltak megfelelnek a MNB által kiadott vonatkozó ajánlásnak. Amennyiben az intézmények csupán az ajánlás egyes részeit kívánják szabályzataikban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerüljék, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazzák.

Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Elvárt indikátorok listája a helyreállítási tervekben

Belső indikátorok

- a) tőke indikátorok:
 - aa) CET 1 mutató,
 - ab) teljes tőkemegfelelési mutató,
 - ac) tőkeáttételi mutató,
- b) likviditási és finanszírozási indikátorok:
 - ba) likviditásfedezeti mutató,
 - bb) wholesale (pénzügyi és nagyvállalati) finanszírozási mutató,
 - bc) nettó kiáramlás mutatója (retail és corporate finanszírozás),
 - bd) hitel/betét mutató,
 - be) wholesale finanszírozás költsége,
- c) jövedelmezőségi indikátorok:
 - ca) ROA,
 - cb) ROE,
 - cc) jelentős adminisztratív vagy szabályozói bírságok, vagy kedvezőtlen bírósági döntések miatti veszteségek,
- d) eszközminőség indikátorok:
 - da) értékvesztett hitelek/összes hitel mutató,
 - db) átstrukturált hitelek/ összes hitel,
 - dc) ügyféltípusonként a nem teljesítő hitelek állományának aránya az összes hitelhez, nagysága, változása.

Figyelem felhívó indikátorok¹²

- a) piaci indikátorok:
 - aa) az intézmény szempontjából jelentős kulcsdevizák árfolyamának változása;
 - ab) minősítés felülvizsgálata vagy leminősítés,
 - ac) CDS spread,
 - ad) tőzsdei árfolyam ingadozás,
 - ae) azonos peer csoportba tartozó másik intézmény fizetéseképtelensége,
- b) makrogazdasági indikátorok:
 - ba) GDP változás,
 - bb) államadósság CDS-e,
 - bc) ország leminősítése.

¹² Az e kategóriákba sorolható indikátorok akkor hagyhatók el, ha az intézmény kellően meg tudja indokolni az MNB felé, hogy ezek miért nem relevánsak az intézmény jogi formája, üzleti modellje, kockázati szerkezete, mérete, és az intézmény komplexitása szempontjából.

A helyreállítási tervekben szerepeltethető kiegészítő indikátorok:

- a) tőke indikátorok
 - aa) mérleg szerinti eredmény+ Eredménytartalék/Saját tőke
 - ab) jelentős ügyfelek pénzügyi helyzetéről kedvezőtlen információk
 - ac) tőkébe beszámítható instrumentumok lejárat előtti visszaváltása iránti igények
- b) likviditási és finanszírozási indikátorok
 - ba) likviditási és finanszírozási források koncentrációja
 - bb) szerződés nélküli ígérvények, hitelkeretektől történő lehívások növekedése
 - bc) betétek részaránya az idegen forrásokhoz
 - bd) átlagos finanszírozás költsége (retail és wholesale)
- c) jövedelmezőségi indikátorok
 - ca) befektetések megtérülése (megtérülési idő, hozam)
 - cb) költség/bevétel mutató
 - cc) jelentős hitelezési veszteségek
 - cd) külső és belső csalásokhoz kapcsolódó, valamint egyéb belső események miatti jelentős veszteségek
- d) eszközminőség indikátorok
 - da) nem teljesítő hitelek/ saját tőke
 - db) értékvesztés állományának éves növekedési üteme
 - dc) bruttó új nem teljesítő hitelek állományának növekedése/ teljesítő hitelállomány

Figyelem felhívó indikátorok:

- a) piaci indikátorok
 - aa) részvény árfolyam/könyv szerinti érték
 - ab) az intézmény hírnevét érintő fenyegetés
 - ac) negatív piaci információ és jelentős reputációs kár
- b) makrogazdasági indikátorok
 - ba) ország minősítés felülvizsgálata
 - bb) makrogazdasági visszaesés
 - bc) munkanélküliségi ráta

3. melléklet a .../2015. (... ..) számú MNB ajánláshoz

3 sz melleklet
Bef-váll-H3T.xlsx